

מטעמי תורת זילים

פרשת וארא – גלגולי נשמת משה רבינו

כאשר משה ראה איש מצרי מכה איש עברי, הוא אמר את 'שם המפורש' והרג את המצרי (רש"י שמות ב, יז). בעקבות כך פרעה ניסה להרוג את משה והוא נאלץ לברוח למדין. **שם משה רבינו נשא את בתו של יתרו שהיה כהן במדין כפי שנאמר עליו "ולכהן מדין שבע בנות"** (שמות ב, טו) וכן "ויזאל משה לשבת את האישה ויתן את צפרה בתו למשה" (שמות ב, כא). אז משה נעשה רועה צאן של יתרו שנאמר "וימשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה" (שמות ג, א). וכאשר משה היה בגיל שמונים הוא בא לפני פרעה לגאול את ישראל שנאמר "וימשה בן שמונים שנה ואחריו בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה" (שמות ז, ט).

יש להבין, מדוע משה רבינו לקח לאשה זיוקא את צפורה בתו של יתרו אשר היה כהן במדין, ולא הלך לקחת לו אשה מתוך אחד משבטי ישראל?

קין קינא בתאומתו היתרה של הבל וקם והרג את הבל אחיו

הבל נולד כשהוא מהול (אבות דרבי נתן פרק ב) **ועמו נולדו עוד שתי תאומות, ואילו קין נולד רק עם תאומה אחת** (בראשית רבה כב, ג). **ומהתאומות הללו היו צריכים הבל וקין להעמיד תולדות** (גליא רואי' דף כב ע"ב ד"ה ועוד נשאר לפרש). ריבוי התאומות של הבל נרמז בפסוק "והקדם ידע את חנה אשתו ונתהר ונתלד את קין ותאמר קניתי איש את ה' : ויתסף ללדת את אחיו את הבל ויהי הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה" (בראשית ד, א-ב). והיות שכל "את" בתורה בא לרבות לכן נאמר "את קין" כנגד תאומה אחת שהיתה לקין, ו"את אחיו את הבל" כנגד שתי תאומות שהיו להבל (מאירת עינים) לרי יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת בראשית ד"ה ועד מכש"ט וכוונת קין, ישער הפוסקים להאריי ז"ל פרשת בראשית על הפסוק ויתסף ללדת את אחיו את הבל, וליקוטי תורה' להאריי ז"ל פרשת יתרו ד"ה ויקח יתרו).

מאוחר יותר קין והבל הקריבו מנחה לה' כפי שנאמר "ויהי מקץ ימים ויבא קין מקרב האדמה מנחה לה' : והבל הביא גם הוא מנחות צאנו ומחלבהן" (בראשית ד, ג-ד). **וכאשר הבל הקריב את קרבנו** (מאירת עינים) לרי יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת בראשית ד"ה ועוד מצאתי) **ירדה אש משמים ואכלה את הקרבן והעצים** (שתי ידות) לרי אברהם חוקני פרשת וארא דף מד ע"א ד"ה כדי לתרץ) **ואז ירדה גם 'התשכנה'** (מאירת עינים) פרשת בראשית ד"ה ועוד מצאתי, **ודעתו של הבל זחה עליו והוא הציץ בשכינה** (מאמר חוקני ד"ה להרמ"ע מפאנו חלק ד פרק ד) **וגרם בזה שהיא הסתלקה** (ענייני העדה) למחבר ישבט מוסרי פרשת אמור דף יב ע"ב ד"ה אמנם נראה לפרש), **ושנפגמו אותיות 'אי' שבשם הקדוש 'אהי"ה' כפי שרמזו ה' על הבל 'אי הבל אָחִיךָ'** (בראשית ז, ט) (שתי ידות) לרי אברהם חוקני פרשת וארא דף מד ע"א ד"ה כדי לתרץ). **לכן הבל התחייב אז מיתה על מה שהביט בשכינה** (מאירת עינים) פרשת בראשית ד"ה ועוד מצאתי, וליקוטי השי"ס להאריי ז"ל בחלק פירוש מאמר רז"ל בדרך הסודי ד"ה ארז"ל כי הבל הציץ, שתי ידות) לרי אברהם חוקני פרשת וארא דף מד ע"א ד"ה כדי לתרץ) **ורק על מנת שלא לערבב את שמחת קרבנו, הקב"ה עיכב את מיתתו** (מאירת עינים) פרשת בראשית ד"ה ועוד מצאתי).

קין קינא בתאומה היתרה של הבל (זוהר פרשת בראשית דף לו ע"ב ד"ה וישם ה' לקין, בראשית רבה' כב אות ז, גליא רואי' דף כב ע"ב ד"ה ועוד נשאר לפרש) **שהיתה יפה בנשים** (ירקאטיי פרשת בראשית ד"ה ספר זוהר ת"ח מה כתיב) **ואמר "זו שלי!"** (ליקוטי תורה' להאריי ז"ל פרשת יתרו ד"ה ויקח יתרו), **וחטא עמה אף שהיתה נשואה להבל** (תיקוני זוהר' תיקון סט דף קיב ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר). **וכאשר קין היה בשדה הוא בא להרוג את הבל אחיו** (זוהר פרשת בראשית דף לו ע"ב ד"ה וישם ה' לקין, תיקוני זוהר' תיקון סט דף קיב ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר) **על מנת לקחת לו את תאומתו היתרה** (בראשית רבה' כב אות ז, ירקאטיי פרשת בראשית ד"ה ספר זוהר ת"ח מה כתיב), **אך כיון שהבה היה גיבור יותר מקין, לכן הוא הוריד את קין תחתיו**. אז אמר לו קין "ירק שינינו בעולם, מה אתה הולך ואומר לאבא?! " מיד התמלא הבל רחמים עליו ואז היה יכול לקום עליו ולהורגו כפי שנאמר "ויקם קין אל הבל אחיו וינהרגו" (בראשית רבה' כב, ח). ואחר כך הוסיף קין וגזל גם את צאנו של הבל (פני דוד' על התורה להחיד"א פרשת יתרו אות א).

מה שהבל נהרג היה מדה כנגד מדה, כי כשם שהבל הגיס דעתו והביט בשכינה הקדושה בעת קרבנו, הרי גם עתה הוא שב ו'הגיס' דעתו בהתגברו על קין עד שלא נשמר ממנו ברחמינו עליו (ידי הודיה) על מאמר חוקני ד"ה להרמ"ע מפאנו חלק ד פרק יד ד"ה ונתלה להבל). **ואז מיתתו כיפרה לו על מה שהביט בשכינה הקדושה** (יאבן יקרה) למחבר 'הלבושי' על 'הרקאטיי' פרשת בראשית ד"ה וכוון שפנק) **וגרם לסילוקה, והיה זה מדה כנגד מדה על שסילק את השכינה שהיא 'חיי העולם' וכביכול נשאר העולם 'מות', כך גם הסתלקה נשמתו והוא מת** (ענייני העדה) למחבר ישבט מוסרי פרשת אמור דף יב ע"ב ד"ה אמנם נראה לפרש). **אמנם על מנת לקיים את בניינו של הבל ולבלתי ידח ממנו נידח, ה' השיב אותו בגלגול בתוך שת אחיו** (מאירת עינים) פרשת בראשית ד"ה ועוד מכש"ט וכוונת קין) **ושם הוא נתקן** (ישער הגלגולים' להאריי ז"ל הקדמה כט ד"ה ונח עתה מלבאר) **ואחר כך התגלגל במשה רבינו** (מאירת עינים) פרשת בראשית ד"ה ועוד מכש"ט וכוונת קין).

ה' הוכיח את קין על מעשיו ואמר לו "הלאו אם תיטיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטֵב לַפְתַּח תְּסַאֵת רֶבֶךָ" (בראשית ד, ז) "שְׂאֵת" – זה אותיות 'אשת' לרמז שהוא עבר על איסור אשת איש שנאמר בה "וְיָאֵל אֶשֶׁת עֵמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטְמֵאָה בָּהּ" (ויקרא יח, כ) (תיקוני זוהר' תיקון סט דף קיב ע"ב אמר רבי אלעזר). ה' קילל את קין על שפיכת דם אחיו באדמה שנאמר "וְעֵתָה אֲרוּר אֶתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַחְתָּ אֶת דְּמֵי אֶחִיךָ מִיָּדְךָ" (בראשית ד, יא) ונגזר עליו להיות נע ונד. **ועל מנת שלא יהרוג אותו כל מוצאו, נתן ה' לקין אות משמו על מצחו שנאמר "לְכֹן כָּל הַרְגָּ קִין שְׂבַעֲתַיִם יָקָם וַיִּשֶׂם ה' לְקִין אֹת לְבַלְתֵּי חַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ"** (בראשית ד, טו) (רש"י בראשית ד, טו) **והיא היתה האות ו'** (ישער הגלגולים' להאריי ז"ל הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שם, תיקוני זוהר' תיקון סט דף קיט ע"א ד"ה דכתיב וישב בארץ נוד) **ויש אומרים האות י'** (יאור החמה) על זוהר בראשית דף לו ע"ב ד"ה ייזני משריי מהרמ"ק, בירת הלוי' לרי שלמה אלקבץ פרק תשיעי דף יד ע"ב טור ב ד"ה סענין).

וכיון שקין הרג את הבל ובכך הפריד ממנו את חלקי ה'נפש' 'רוח' ו'נשמה', על כן הוצרך קין לתקן כנגדם את שלושת חלקיו אשר קלקלו במעשה כלומר את חלק נפשו תחת 'נפש' הבל, חלק רוחו תחת 'רוח' הבל, חלק נשמתו תחת 'נשמת' הבל (עמודיה שבעה) עמוד רביעי ד"ה הנה הדברים האלה הם). **לכן 'נפש קין' התגלגלה באיש המצרי שהרג משה רבנו, 'רוח קין' התגלגלה בקורח, ו'נשמת קין' התגלגלה ביתרו (ישער הפוסקים' להאריי ז"ל בראשית על הפסוק יקם ישיב שבעה) עמוד רביעי תורת משה ד"ה הנה הדברים האלה הם) **וכפי שרמזו בפסוק "ויאמר לו ה' לכן כל הרג קין שבעתים יקם"** (בראשית ד, טו), **כי "יקם" ראשי תיבות 'יתרו קורח מצרי' (עמק המלך) ישער קרית ארבע פרק קו ד"ה והנה שבעתים יקם, ישן הטוב לרי שלמה אהוב פרשת שמות דף כג ע"א על הפסוק וירא איש מצרי מתאריי ז"ל). **וכל אלו התחייבו הריגה על מעשה קין** (עמודיה שבעה) עמוד רביעי ד"ה ועוד לשוא) **ונתקנו על ידי משה רבנו** (עמודיה שבעה) עמוד רביעי ד"ה הנה הדברים האלה, עמ"י ישער הפוסקים' בראשית על הפסוק ישיב שבעתים יקם קין).****

לאחר שהבל נהרג על ידי קין נשמת הבל התגלגלה באחיו שת

בתחילה נשמתו של הבל התגלגלה באחיו שת (תיקוני זוהר' תיקון דף קיט ע"ב ד"ה ושת איהו, ישער הגלגולים' להאריי ז"ל הקדמה כט ד"ה נח עתה מלבאר, ישער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שם) **שנולד מהול** (אבות דרבי נתן פרק ב, זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה אדם הראשון שבעתה) **כמו בגלגול הבל** (עמ"י אבות דרבי נתן פרק ב), **בשעה שחיה אמו היתה בת מאה ושלושים** (ישער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שם). **לכן כאשר הוא נולד נאמר "וידע אדם עוד את אשתו ויתלד בן ותקרא את שמו שת כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל פי הרגו קין"** (בראשית ד, ד).

הוצאת הספר 'מטעמי תורת חיים' מתעכבת מספר שבועות בגלל המלאכה המרובה של הכנת מפתח הערכים המפורט אשר נוסף על פי בקשת הקוראים. אי"ה ובל ינדר כאשר הספר ייצא לאור נודיע לרבים. יישר כוח לכל המסייעים והממתנים!

כח), "תחת הַבֵּל" ממש, כי התגללה בו נשמת הבל ההרוג (נשמת חיים' לרי מנשה בן ישראל מאמר רביעי פרק שישי ד"ה אמנות הגלגול, 'שמן הטוב' לרי שלמה אוהב פרשת בראשית דף ב ע"א על הפסוק 'יהאדם ידע את חוה') ורק ה"רע" הגשמי היה "אחר" (שמן הטוב לרי שלמה אוהב פרשת בראשית דף ב ע"א על הפסוק 'יהאדם ידע את חוה'). לכן גם חוה ייחסה את הזרע לה' ברוך הוא שנאמר "שֵׁת לִי אֱלֹהִים", כי שֵׁת היה נראה בדמותו וצלמו של הבל שהיה כדמותו וצלם אדם הראשון (רבינו בחיי בראשית ד, כח), שעליו נאמר "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים" (בראשית א, כז).

שֵׁת הוֹשֵׁת בְּמִקוּמוֹ שֶׁל הַבֵּל, וְלֹא הִיא הַפְּרֵשׁ בֵּין הַבֵּל וּשְׁת בְּשׁוּם עֵינֵי אֵלָּא רַק שְׂגוּף שֵׁת הוֹשֵׁת מִזְרַע אַחֵר שֶׁהִיא תַּחַת הַזְרַע הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּזְרַע מִמֶּנּוּ הַבֵּל. וְאִם הִיטָה נֶפֶשׁ אַחֶרֶת בְּשֵׁת וְלֹא נֶפֶשׁ שֶׁל הַבֵּל, לֹא הִיא יִכּוֹל לְהִיכַתּוֹב "זֶרַע אַחֵר תַּחַת הַבֵּל" (בראשית ב, כח). ומכאן שאם לא היה נהרג הבל גם לא היה נולד שֵׁת (עבודת הקודש לרי מאיר בן גבאי חלק ד סוף פרק יז), וכפי שנאמר בפסוק את סיבת לידת שֵׁת "כִּי הִרְגוּ קַיִן" (בראשית ד, כח) (רבינו בחיי בראשית ד, כח). וכן נרמז הגלגול הזה של הבל במה שנאמר "וְיִלְשֵׁת גַּם הוּא יִלְד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֶנֶשׁ אֲזֵי הוֹחֵל לְקַרְא בְּשֵׁם יְהוָה" (בראשית ד, כז), "וְהוֹחֵל לְקַרְא בְּשֵׁם" ראשי תיבות 'הבל', ללמד שהוא שב והתגלגל בימיו של אנוש בגופו של 'שֵׁת' שכפר בעבודה זרה של אותו הדור (מגלה עמוקות פרשת שמות ד"ה ותהר האשה), ונשמתו היתה זכה ובהירה (אבן יקרה) על קנאטי פרשת וישב ד"ה עוד קבלתי ומצאתי), כמו שהיא היתה טהורה ובלא חטא בגופו של הבל (עפ"י 'מאירת עינים' לרי יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת בראשית ד"ה ועוד מצאתי).

אחרי מותו של שֵׁת נשמת הבל התגללה במשה רבינו

אחרי פטירתו של שֵׁת, נשמתו של הבל התגללה במשה רבינו (שער הגלגולים להארי"ז ז"ל הקדמה כט ד"ה אח"כ נתגלגל) וגם הוא נולד מהול כמו בגלגול הבל (עפ"י 'אבות דרבי נתן' פרק א). לכן כאשר ראתה אותו אמו נאמר "וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ וְשָׁלְשָׁה יָרְחִים" (שמות ב, א), "כִּי טוֹב הוּא" – שראתה בנבואה שנשמתו היא מצד הטוב של הבל (עפ"י 'עמק המלך' לרי נפתלי הירץ שער קרית ארבע פרק כן קנ"ג מדבריו). ונרמז הדבר גם במטה של משה, לפי ש'מטה' ראשי תיבות 'משה טוב הבל'. וכן 'מטה' הוא בגימטריא 'טוב הבל' (אמרי נעים' לרי מאיר מודייקוב פרשת בשלח ד"ה וחמושים עלו בני ישראל). וזכה הבל 'להגביה' בגופו של משה לפי שהוא היה קדוש יותר מכל קדושי מטה (מאירת עינים' פרשת בראשית ד"ה עוד ויסתר משה).

עמם אביו של משה פרש מאשתו יוכבד וכאשר היא הגיעה לגיל מאה ושלושים התעברה בה הרוח של חוה אשת אדם הראשון שהיא גם אמו של הבל, והיא שבה לימי עלומיה (שער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שֵׁת) ונערוותה. ולכן היא נקראה אז בשם "בֵּת לֵוִי" (שמות ב, א). וכן נאמר עליה "וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן" (שמות ב, א) בסוד מה שנאמר על חוה "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי" (בראשית ג, א) (מגלה עמוקות פרשת שמות ד"ה ותהר האשה, למחבר ישבט מוסר' פרשת שמות ד"ה ותהר האשה). עמ"ס ראה ברוח הקודש שיוכבד נעשתה כבירה חדשה מתולדת נשמתה, לכן חזר ולקח אותה בנישואים שניים על אף שבזמן גירושה היא נישאה לאליצפן בן פרנץ וילדה לו את אלדד ומיידד (ראה יתרוס' יונתן במדבר יא, כ). ולולא שעמ"ס הצדיק ראה בה 'נשמה חדשה' הוא לא היה שב לקחתה (מדרש אליהו' למחבר ישבט מוסר' פרשת שמות ד"ה ותהר האשה בשם י"ב אריה').

וכמו שאדם הראשון פרש מאשתו במשך מאה ושלושים שנה ואחר כך חזר והוליד ממנה את שֵׁת בהיותה בת מאה ושלושים, כך גם עמ"ס פרש מאשתו וחזר לקחתה כאשר היא היתה בת מאה ושלושים – ואז נולד לו משה רבינו שהוא היה גלגול של שֵׁת (שער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שֵׁת, 'עמק המלך' שער קרית ארבע תחילת פרק קט, 'מגלה עמוקות' פרשת שמות ד"ה ותהר האשה). וכמו שהבל היה רועה צאן שנאמר "וַיִּהְיֶה הַבֵּל רֹעֵה צֹאן" (בראשית ד, א), כך גם משה רבינו היה רועה צאן שנאמר "וּמִשָּׁה הָיָה רֹעֵה אֶת צֹאן יִתְרוֹ" (שמות ג, א). ולכן על משה נאמר בלשון עבר "הָיָה רֹעֵה" כדי לרמז על נשמת הבל שבתוכו, אשר היתה כבר רועה צאן בזמן היותה בגוף הבל (מאירת עינים' לתלמיד הרמב"ן פרשת בראשית ד"ה עוד ויסתר, 'שער הפסוקים' להארי"ז ז"ל שמות סימן ג על הפסוק 'ומשה היה רועה', 'שתי ידות' לרי אברהם חזקוני פרשת וראא דף מד ע"א כדי לתרץ).

משה רבינו ידע בכוחו הגדול כי הוא היה הבל בגלגולו הראשון. וידע שהבל הציץ בשכינה יותר מן הראוי לו בשעה שהקריב את קרבנו (מאירת עינים' פרשת בראשית ד"ה עוד ויסתר משה). לכן בשעה שמשוה היה בסנה והשכינה התגלתה אליו הוא אמר "אֲסֹפְהָ נָא וְנִקְרָאָהּ אֶת הַמְּרֻאָה הַגְּדֹל הַזֶּה" (שמות ג, א). כלומר "ארחיק ולא אראה בשכינה כפי שפגמתי בתחילה" (שתי ידות' לרי אברהם חזקוני פרשת וראא דף מד ע"א כדי לתרץ). ולכן הוא גם הסתיר את פניו שנאמר "וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מַהְבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים" (שמות ג, א). כלומר שהיה ירא מחמת גלגולו הקודם בהבל (רקנאטי' פרשת בראשית ד"ה ויבנה העולם ממנו, 'שמן הטוב' רצון לרי שלמה הכהן על תיקוני הוהר תיקון סא דף צד ע"א. וראה בתיקוני הוהר תיקון סא דף צד ע"א ד"ה 'אית מאן דאמר' עפ"י המפרשים) כשהציץ באש הקרבן (רקנאטי' פרשת בראשית ד"ה ויבנה העולם ממנו, 'שמן הטוב' פרשת שמות דף כב ע"א על הפסוק 'ומשה היה רועה') בו הוא חטא (שעת הציון לרי שלמה הכהן על תיקוני הוהר תיקון סא דף צד ע"א. וראה בתיקוני הוהר תיקון סא דף צד ע"א ד"ה 'אית מאן דאמר' עפ"י המפרשים) כשהציץ באש הקרבן (רקנאטי' פרשת בראשית ד"ה ויבנה העולם ממנו, 'שמן הטוב' פרשת שמות דף כב ע"א על הפסוק 'ומשה היה רועה') וראה את השכינה (מאירת עינים' פרשת בראשית ד"ה עוד ויסתר משה). ואילו עתה בהסתרה בסנה תיקון משה רבינו את פגם הראיה של ההצצה בשכינה (ילקוטי השי"ס להארי"ז ז"ל בחלק 'פירוש מאמרי רז"ל בדרך הסוד' ד"ה וכן אמר רז"ל בזכות ויסתר).

לכן דווקא אחרי מראה הסנה ה' אמר למשה את שמו הקדוש "אֶהְיֶה" כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנֵי אֲלֵיכֶם" (שמות ג, יד), על מנת לרמוז על שמו יתברך שהושלם מאותיות 'א' שחסרו ממנו בימי הבל על ידי חטא ההבטה בשכינה (עפ"י 'שתי ידות' לרי אברהם חזקוני פרשת וראא דף מד ע"א כדי לתרץ). וזה גם הטעם שכאשר היה משה רבינו בנקרת הצור ה' נתן את ידו על פי המערה שהיה בה משה בכדי שלא יוכל לראותו, עד שלא נשאר אפילו חור כמלוא חודה של מחט בין משה רבינו לבין ה' יתברך (ראה במ' מגילה ט"ו ע"ב) כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר ה' הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצְבְּתָה עַל הַצּוּר: וְהָיָה בְּעֵבֶר כַּבְּדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשִׁמְתִּי כְּפִי עֹלֶיךָ עַד עֶבְרִי: וְהִסְתַּרְתִּי אֶת כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וְפָנָי לֹא יִרְאוּ" (שמות ל, כ-כג). כי במעשה הזה הראה הקב"ה למשה שיפה הוא עשה כאשר חלק כבוד לשכינה והסתיר את פניו בהיותו בסנה (לכ אריה' על התורה לרי יהודה אריה האשקני פרשת תצוה אות כ"ה ובהו נבא לביאור).

כל גלגוליו של משה רבינו רמוזים בראשי תיבות שמו 'משה'

יופיו של משה רבינו בא לו מכוח שני הגלגולים הקודמים של הבל ושֵׁת (מגלה עמוקות – רב אופנים' אופן קכב עפ"י חזיון לילה שהיה לרב המחבר), וכל הגלגולים הללו רמוזים בשמו 'משה' שהוא ראשי תיבות משה שת הבל (מאמר המודות' להרמ"ע מפאנו מדה ח). שמו 'משה' מעיד על סודו הנפלא, והוא ניתן לו על ידי בתיה בת פרעה ב'רוח הקודש' ששרתה עליה באותה העת (עבודת הקודש' לרי מאיר בן גבאי חלק ג פרק לד), כי ניבאה ולא ידעה מה ניבאה, שהרי השם הזה קדוש מצד נשמתו וסודו רב. וכבר יצא השם הזה מאת ה' עוד מימות עולם ושנות דור ודור קודם שבא משה לאוויר העולם (זכר דוד' לרי דוד זכות ממודיטא במאמר ראשון פרק פא דף רכ"ג ע"ב ד"ה והנה בשמו של משה). לכן גם לא השתנה אחר כך השם הזה (עבודת הקודש' לרי מאיר בן גבאי חלק ג פרק לד) ובו קרא לו ה' בכל התורה כולה (זכר דוד' לרי דוד זכות ממודיטא במאמר ראשון פרק פא דף רכ"ג ע"ב ד"ה והנה בשמו של משה).

גלגולי משה רבינו נרמזו גם בפסוק בו נקרא שמו שנאמר "וַיִּגְדַּל הַיְלֵד וַתִּבְרָאָהוּ לְבַת פְּרָעָה וַיְהִי לָהּ לְבֶן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַפְּתַיִם מִשְׁתַּיְהוּ" (שמות ב, א), כאשר התיבה "מִשְׁתַּיְהוּ" הוא נוטריקון שלושת השמות משה שת הבל (כסא מלך' על תיקוני הוהר תיקון ע' דף קט ע"ב כנלע"ד מדבריו). וכן התיבה רומזת לגלגול האחרון של משה כי "מִשְׁתַּיְהוּ" הוא נוטריקון מִשְׁתַּיְהוּ הוא' כלומר שבא מגלגול שֵׁת. וזה גם הטעם שמשוה רבינו לא נקרא 'מִשְׁתַּיְהוּ' על שם מה שנאמר "וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַפְּתַיִם מִשְׁתַּיְהוּ" (שמות ב, א), לפי שהיה צריך לרמוז בשמו את כל הגלגולים משה שת הבל שהם ראשי תיבות 'משה', ואם הוא היה נקרא בשם 'מִשְׁתַּיְהוּ' לא היה נרמז בשמו גלגולו הראשון בהבל (שמן הטוב' לרי שלמה אוהב פרשת שמות דף כב ע"א על הפסוק 'וילך איש מבית לוי ד"ה כבר ידעת).

גלגוליו של משה רבינו נרמזו בשמו למפרע, כלומר מלמטה למעלה בסדר הדרות משה-שת-הבל (שער הפסוקים' להארי"ז ז"ל פרשת שמות סימן ג על הפסוק 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש'), משום שמשוה רבינו היה בסוף הגלגול ושמו מרמז מה עבר עליו עד אז (אבן יקרה' למחבר 'הלבוש' ע' רקנאטי' פרשת בראשית ד"ה ותבין סוד משה מסוד אדם), וגם כי גלגול משה היה הנכבד מבין כל שלושת הגלגולים (מדרש תלפיות' ענף גלגול ד"ה 'פיוני פ' שמות). וזה בחינת מה שנאמר "הָיָה כֵּן אֵלֶּה יִפְעַל אֶל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עָם בְּבָר" (איוב לג, כט), (נשמת חיים' לרי מנשה בן ישראל מאמר רביעי פרק עשירי ד"ה סוף דבר הענין, 'בגדי אהרן' לרי אהרן הדרשן דף יד בספר דברים תחילת פרשת וילך ד"ה ויהי) והוא סוד מה שאמר שלמה המלך "מִה שְׁהָיָה הוּא שְׁהָיָה" (קהלת א, ט) שראשי תיבות הפסוק יוצא 'משה' (נשמת חיים' לרי מנשה בן ישראל מאמר רביעי פרק עשירי ד"ה סוף דבר הענין). ונרמז למשה על גלגוליו גם בסנה שנאמר "וַיִּבְרָא מִלְאָךְ ה' אֲלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּהָרָה" (שמות ג, א), שבתיה 'לַבַּת' יש את כל האותיות המשלימות בשם 'משה' את שמות גלגוליו הקודמים – כנגד האות ה' הרומזת על הבל באו

אותיות 'לב' ונהיה שם 'הבל', וכנגד אות ש' הרומזת על שת באה האות 'ת' ונהיה השם 'שת' (ילקוטי שושנים' לר' שמשון מאוסטרופולי אות טו וכתב שהוא פלא, 'מגלה עמוקות' עם פרישת שלום פרישת שמות דרוש ו אות יד ד"ה גם רמז לו).

וכאשר משה הוכיח את דתן הרשע (ראה יתרוס' יונתן שמות ב, יד) על כך שהכה איש עברי, ענה לו דתן "מי שָׁמַד לְאִישׁ שָׂרָה – ראשי תיבות 'משלש', כי רמז לו שהוא כבר התגלגל שלושה גלגולים (נחל קדומים' להחיד"א פרישת שמות אות ח). גלגולים אלו נרמזו גם בשעה שהגיעו ישראל להר סיני ומשה עלה לקבל את התורה שנאמר "בְּחֻדֵשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה פָּאוּ מִדְּבַר סִינַי" (שמות יט, א), "בְּחֻדֵשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת" – ראשי תיבות 'הבל' וסופי תיבות 'שית' שהוא שמו המקורי של 'שית' לפני שהחסירו ממנו בימי בראשית את האות 'י' (ראה יתקוני הוזהר' תיקון סט דף קי ע"א ד"ה 'ימשיט תקונן' וכן יתקוני הוזהר' תיקון סט דף קיט ע"ב ד"ה 'יודע אדם') (ילקוטי תורה' להאר"י ז"ל פרשת יתרו על הפסוק 'בחדש השלישי לצאת') בגלל חטא אדם הראשון שפגם באות 'י' (ברכת טובי' על התורה ר' משה נראל הכהן בסופו בחלק הילקוטים דף ד ע"ב טור א ד"ה איתא בוזהר בראשית). וכן כנגד שלושת הגלגולים הללו עמד משה בהר סיני שלש פעמים, כל פעם במשך ארבעים יום (מגיד מישרים' לר' יוסף קארו פרישת וואת הברכה ד"ה והא משה עמד, 'מגיד מישרים' פרישת כי תשא ד"ה ואוכך להיות).

גלגוליו של משה רבינו נרמזו גם בפסוק "בְּשָׁנָה הַשְּׁנִיָּה הַשְּׁלִישִׁי הַשָּׁנָה" (בראשית ו, א) "בְּשָׁנָה" הוא הבל (זוהר פרישת בראשית דף כח ע"ב ד"ה ועליהו אתמר) כפי שרמזו שלמה המלך ואמר "שָׁנָה זֶה הַבְּלִי" (קהלת ח, יד). והוא רומז גם לשנת כי "שָׁנָה" ראשי תיבות שת גלגול משה (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה ותהר האשה). וכן "בְּשָׁנָה" הוא בגמטריא 'משה' (רש"י על גמ' חולין דף קלט ע"ב ד"ה בשגם הוא, עפ"י זוהר בראשית דף כח ע"ב ד"ה ועליהו אתמר), וגם אותיות "בְּשָׁנָה" הן אותיות 'משה' כאשר אותיות ב' ו-ג' מתחברות (עפ"י ידעת זקנים' בראשית ו, א). ועוד מה שנאמר "וְהָיוּ יָמָיו וְעַשְׂרֵים שָׁנָה" זה גם כנגד משה רבינו, שאלו הם היו משך שנות חייו שנאמר "וּמִנְשֵׁה בֶן מֵאָה וְעַשְׂרִים שָׁנָה בְּמֹתוֹ" (דברים לו, ז) (רבינו בחיי' בראשית ד פסוק כה ד"ה וכבר ידעת כי, רש"י על גמ' חולין דף קלט ע"ב ד"ה בשגם הוא, ישמן הטוב' לר' שלמה אוהב פרישת בראשית דף ב ע"א על הפסוק 'והאדם ידע את חותו').

נפש קין התגלגלה באיש מצרי והיא נתקנה כאשר משה הרגו

חלק הנפש של קין (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג, 'שליה הקדוש' תורה שבכתב פרישת שמות ד"ה ובה יתבאר מאמר) שמצד הטומאה (ישמן הטוב' פרישת שמות דף כג ע"א על הפסוק 'וירא איש מצרי) התגלגלה במצרי שהרג משה רבינו במצרים שעליו נאמר "וַיְהִי בְּיָמַי הַהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיִּרְאֵם בְּסִבְלַתָם וַיִּרְאֵם מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עֲבָרִי מֵאֶחָיו" (שמות ב, יא) (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג, 'שליה הקדוש' תורה שבכתב פרישת שמות ד"ה ובה יתבאר מאמר). "וַיִּרְאֵם אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עֲבָרִי מֵאֶחָיו" – נקראת כאילו כתוב 'מֵאֶחָיו' והיא הולכת על ה"אִישׁ מִצְרִי" שבפסוק, כלומר שמשו רבינו ראה ברוח הקדוש כי האיש המצרי שהכה איש עברי היה בגלגול הקודם "אֶחָיו" כאשר הוא היה הבל והאיש המצרי היה קין (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג).

האיש המצרי קלקל עם שלומית בת דברי והיה מכה את בעלה הישראלי על מנת לקחת את אשתו, ועשה בזה ממש כפי שעשה קין שקלקל עם התאומה של הבל ואחר כך הרג את הבל. לכן נאמר על משה "וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיִּרְאֵם כִּי אֵין אִישׁ" (שמות ב, יב), כלומר שמשו רבינו ראה ברוח קודשו "כֹּה" – מה עשה לאשת הישראלי עתה בבית, "וְכֹה" – מה שחטא בעסקי אשה עוד בהיותו בגלגול הקודם של קין (יתקוני הוזהר' תיקון סט דף קיב ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר), וראה שבמקום לתקן את הפגם בגלגולו הקודם, הוא הוסיף חטא על פשע (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג). ואז "וַיִּרְאֵם כִּי אֵין אִישׁ" כלומר שראה משה רבינו שאין איש זולתו היכול לנקום נקמתו ממנו לפי שהוא 'גואל הדם' (לב אריה' פרישת שמות אות יד ד"ה ולפי זה יהיה הפירוש) ועל ידו מתקיים "שִׁפְךָ דָם הָאֵדָם בְּאֵדָם דָּמוֹ יִשְׁפָךְ" (בראשית ט, ו), כי קין הרג את הבל בגלגול קודם ועתה הוא שב בגלגול משה להרוג את קין שהוא בגלגול המצרי (ילקוטי שושנים' לר' שמשון מאוסטרופולי דף יג ע"א ד"ה ותקן צפורה).

משה רבינו ראה ברוח קודשו שלא ייצא מהמצרי שום אדם שייכנס לקדושה (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה ותהר האשה) ושאלו תקוה למצרי לפי שהיה מצד הרע, לכן החליט להורגו. וזה לא היה מתוך שנאה חלילה שהרי הוא היה אחיו קין ונאמר "לֹא תִשָּׂא אֶת אַחִיךָ בְּלִבְךָ" (ויקרא יט, יז) אלא מתוך אהבה יתרה על מנת לתקנו (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג) על ידי מותו (מאורי אורי' לר' מאיר ביקיאים פרישת יתרו ד"ה וילעזר' שלחן מאמר' מהאר"י ז"ל). ורמז לכך בפסוק "וַיִּפֶן אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְקֵנָהוּ בַּחֹלִי" (שמות ב, יב) שראשי התיבות יוצא 'אהובו' לפי שהרגו באהבה, ולא כמו קין שהרג את הבל בשנאה. ומשם הוא את המצרי "בַּחֹלִי" על מנת שיזכה להתערב בישראל שנמשלו לחול (נחל קדומים' להחיד"א פרישת שמות אות ז בשם מהר"ח). וכך מותו של המצרי בא לו מדה כנגד מדה, כמו שהוא הרג את הבל על תאומתו היתרה בהיותם בשדה כן הוא נהרג עתה על דבר אשה שהיא שלומית בת דברי (ישער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שת. ראה יבש לפי להחיד"א מערכת ק אות לא).

לכן משה החליט להורגו דווקא בשם המפורש (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג) ולא בחרב, כי רצה להעלותו אל הקדושה (ישער הפסוקים' פרישת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם קין'). והכוונה לשם בן מ"ב אותיות המכונה 'שם המפורש' ורמזו בראשי התיבות של תפילת 'אנא בכוח' (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל תחילת פרק לג) והוא שם המעלה נשמות (ישער המצות' להאר"י ז"ל פרישת שופטים ד"ה מצות ערי מקלט). וגם אז משה רבינו לא השתמש בכל שם מ"ב אלא רק בשם 'יכ"ש' (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה ותהר האשה, 'נחל קדומים' להחיד"א פרישת שמות אות ח, יבש לפי להחיד"א מערכת קי אות לג בשם האר"י ז"ל) שהוא חלק מהשם השלישי הנקרא 'נג"ד יכ"ש' שבתוך שם מ"ב (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה רשע למה תכה רעד). ולשם זה נרמז בתוך דבריו של דתן הרשע שדיבר על מיתת האיש המצרי וטען כלפי משה "וַיֵּאמֶרְךָ מִי שָׁמַד לְאִישׁ שָׂרָה וְשָׁפַט עָלָיו הַלְהַרְגֵנִי אֲתָה אֲמַר כְּאִשְׁרֵי הַרְגַתְּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּרְאֵם מֹשֶׁה וַיֵּאמֶר אֲכֹן נֹדַע הַדָּבָר" (שמות ב, יד), "מי שָׁמַד לְאִישׁ" – סופי תיבות השם הקדוש 'יכ"ש' (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה ותהר האשה, 'נחל קדומים' להחיד"א פרישת שמות אות ח). והוסיף בדבריו "הַלְהַרְגֵנִי אֲתָה אֲמַר" כי ידע דתן שמשו הרג את המצרי בכוח אמירת שם המפורש (עפ"י רש"י שמות ב פסוק יד, ולב אריה' פרישת בראשית אות יז ד"ה ותנה).

כאשר משה רבינו הוציא את השם מפיו, הוא ברא את אותיות מ' ו-ת' שפרחו על המצרי ונחו עליו ומיד הוא 'מת' (מדרש אליהו' למחבר שבט מוסר פרישת שמות ד"ה 'ויבספר הציוני עפ"י מגילת סתרים). וגם אחר כך היו האותיות ממשיכות לפרוח במצחו של המצרי (ספר יצוני' פרישת שמות ד"ה ויגדל משה). וזה הטעם מדוע אף שדתן לא היה שם באותה השעה שנהרג המצרי שהרי נאמר "וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיִּרְאֵם כִּי אֵין אִישׁ" (שמות ב, יב), הוא כן ידע על דרך הריגת המצרי, משום שאחרי שהמצרי נבל ארצה ומת אז דתן בא ומצא אותו מוטל כשהאותיות הללו פורחות עליו וידע בהם שהם מחמת השם הקדוש. ומשם הכיר שמשו הרג אותו ב'שם המפורש' (מדרש אליהו' למחבר שבט מוסר פרישת שמות ד"ה 'ויבספר הציוני עפ"י מגילת סתרים. וראה ד"א במגיד מישרים' פרישת שמות מהדורא בתרא ד"ה ע"ה המ'). ומכל מקום משה רבינו אכן תיקן את נפש קין על ידי הריגת המצרי (יפה אחי' להחיד"א על הגדת פסח ד"ה בצאת ישראל ממצרים).

נשמתו של קין התגלגלה ביתרו שתיקן אותה על ידי מעשיו עם משה

כאשר משה רבינו הרג את המצרי ונתקנה הנפש הרעה של קין, פרחו הנפש והיא ממנו ונדבקה ונכנסה ביתרו (ישער הפסוקים' פרישת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם ד"ה והענין הוא) שהיה כומר לעבודה זרה והתווספה לנשמת קין שכבר היתה ביתרו. ואז יתרו התגייר וכפר בעבודה זרה (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל פרק לג, ישער הפסוקים' פרישת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם ד"ה והענין הוא). ונמצא כי באותו היום שמשו רבינו המית את המצרי וברח מפני פרעה למדין – יתרו התגייר, והתחיל להיתקן קין (ישער הפסוקים' פרישת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם ד"ה והענין הוא). וזה סוד מה שאמרנו בנות יתרו לאביהן "וַיִּתְאַמְרְךָ אִישׁ מִצְרִי הַצִּילֵנִי" (שמות ב, יט), כלומר מאחר שמשו הרג את המצרי בשם המפורש שהוא שם מ"ב הרי שבוזה העלה את נשמת קין אביהן שהיה בתוך יתרו (מגלה עמוקות' פרישת שמות ד"ה ענין מצרי שהרגו).

נשמתו של קין היתה מגולגלת ביתרו (ישער הפסוקים' להאר"י ז"ל בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם קין') והיא היתה החלק העיקרי של קין (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל פרק לג ד"ה והנה כיון שקין). מטעם זה 'יתרו' נקרא גם בשם 'קניני' שנאמר "וַיִּבְנֶי קִינִי חֲתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעֵיר הַתְּמָרִים" (שופטים א, טז) כי הוא נמשך מקין (ספר הגלגולים' להאר"י ז"ל פרק לג ד"ה והנה נפרד, ישער הגלגולים' הקדמה לו ד"ה ודע כי גם שת) וכן כי הוא קינא על התאומה היתירה שנוולדה להבל (ספר יצוני' גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים אות יו"ד ע"ה כח ד"ה יתרו היה גלגול, יבש לפי להחיד"א מערכת י אות לא). ומשום שנתקן עונו של קין ביתרו (יתקוני הוזהר' תיקון סט דף קיט ע"א סוף ד"ה ובנין דא כד שמש) לכן הוסיפו ליתרו אות 'ו' לשמו המקורי ומהשם 'יתר' נעשה 'יתרו'. ודווקא האות ו' נוספה לו לפי שזו האות שניתנה לקין שנאמר "וַיִּשָּׂם ה' לְקִינִי אֹת לְבַלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כֹּל מִצְאָו" (בראשית ד, טו) (ועתה זכח בה יתרו' נפס דוד' על התורה להחיד"א פרישת יתרו אות א).

יתרו רמז למשה רבינו כי הוא אחיו מהגלגול הקודם כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן אֱלִיָּזָר וְאִשְׁתּוֹ הִיא מִיִּשְׂרָאֵל" (שמות יח, ט). "אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ" – ראשי תיבות 'אחיו', לרמזו שהוא קין ומשה הוא הבל אחיו (ספר הגלגולים להארי"י ז"ל פרק לג ד"ה ומ"ש אני חותנך, 'שער הפסוקים' פרשת יתרו סימן יח על הפסוק 'ויאמר אל משה אני חותנך יתרו' יזרע שששון פרשת יתרו דף ע"ג ע"א ד"ה תיביל שכתבו המקובלים). וכן "אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן אֱלִיָּזָר" – סופי תיבות בגמטריא 'הבל'. ואם מתחברות יחדיו שתי התיבות הרמוזות בפסוק אז יוצא כאילו יתרו קרא למשה "אחיו הבל" (נפי דודי להארי"י פרשת יתרו אות א). וכיון שקין מנע את הבל מלרעות את צאנו בגלגול קודם (ראה 'בראשית רבה' כב, ז, ו' ומדרש תנחומא בראשית ט) לכן עתה בגלגול יתרו באו הרועים וגרשו את בנותיו של יתרו שנאמר "וַיִּבְאוּ הָרֹעִים וַיִּנְרְשׁוּם וַיִּקְּסוּ מֹשֶׁה וַיִּוָּשְׁעוּ וַיִּשְׁקוּ אֶת צֹאנֵיהֶם" (שמות ב, יז). ודווקא משה שהוא גלגול הבל הושיען (ספר 'גולל אור' לר' מאיר בקייאם אות י"ד ע"מ כח ד"ה יתרו היה גלגול) כדי שבעל האבידה בעצמו יציל את 'אבידתו' (מגלה עמוקות) עם פרישת שלום פרשת שמות דרוש ג אות ד ד"ה ז"ש מים (עמוקים) כלומר את צפורה בתו של יתרו, אשר היתה גלגול התאומה היתירה שנולדה עמו בגלגול הבל (ליקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת יתרו על הפסוק 'ויקח יתרו את חותן').

לכן כאשר יתרו שמע על משה הוא אמר לבנותיו "קְרָאָן לוֹ וַיֵּאכַל לֶחֶם" (שמות ב, ט). שהכוונה בתיבה "לֶחֶם" היא לבתו שהרי האשה נקראת לחם כפי שנאמר אצל יוסף על אשת פוטיפר "וַיַּעֲזֹב קָל אֶשְׁרָו לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא יָדַע אֵתוֹ מֵאִוְמָה כִּי אִם הִלָּחֵם אֶשְׁרָו הוּא אוֹכְלֵי" (בראשית לט, ו) (שמן הטוב וקוץ אהרן לר' שלמה אוהב פרשת שמות דף כג ע"א על הפסוק 'ויאמר יתרו אל משה') ואז כאשר יתרו שהיה גלגול קין הביא למשה את צפורה לאשה הוא הראה לו בזה כי היא שלו, ונתקנה גזילת התאומה מהבל (ראה 'שער הגלגולים' הקדמה ל"ה ד"ה עד כ"ב ג"מ ש"ת) (ליקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת יתרו על הפסוק 'ויקח יתרו את חותן'). וכן זה מה שנאמר על יתרו "וַיִּבְאֵהוּ יִתְרוֹ חֲתָנוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וַיָּבִיאוּ אֵת מֹשֶׁה וְבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמִּדְבָּר אֶשְׁרָו הוּא חֲתָנוֹ הָאֵלֶּהִים: וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן אֱלִיָּזָר וְאִשְׁתּוֹ הִיא מִיִּשְׂרָאֵל וְשֵׁנֵי בְנֵיהָ עִמָּה" (שמות יח, ט). "אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן אֱלִיָּזָר וְשֵׁנֵי בְנֵיהָ עִמָּה" – אמר "וְאִשְׁתּוֹ" ולא כפי הראוי לו לומר "ובתני" כי כוונתו שבאה אשתו של משה מימי הבל (ספר הגלגולים להארי"י ז"ל פרק לג ד"ה ומ"ש אני חותנך), והתיבות "וְשֵׁנֵי בְנֵיהָ" הם כנגד הזרע שכתר לו על ידי הריגתו בגלגול קודם (מאורי אורי לר' מאיר בקייאם בפרשת יתרו ז"ל נולע"ד שלהבין מאמר). וזה הטעם מדוע לא נזדמן למשה רבינו לשאת אשה משבטי ישראל, אלא רק את בת יתרו (ספר הגלגולים להארי"י ז"ל פרק לג ד"ה והנה כי בזה תבין). (ראה בליקוטי תורה פרשת שמות יבא הרועים ויגשמו וכן גולל אור לר' מאיר בקייאם דף כח ע"א מערכת י"ד ד"ה יתרו' משטעם זה משה רבינו נדר ליתרו שבן אחד שלו היה לעבדה זרה, כי ידע שיהיה בו מקצת זומא שהטיל קין באשתו התאומה צפורה בגלגולה הקודם. ראה 'קהלת יעקב' לר' יעקב פרדו על נביאים אחרונים ספר שפוטם דף נח ע"ב ד"ה והנה ר"ל שם' יזה אכן התיקים במשה כאשר בנו גרשו הוליד את יהונתן שנעשה כומר לעבדה זרה בפסל מיכה. ומשה שהיה אבי הנביאים ידע שמקשקש בו 'הזומא' מביאה ראשונה' ולא על שמו יקרא יהונתן אלא על שם זומת קין ע"י"ש).

יתרו נתן את צאנו לידיו של משה רבינו ובה השיב את הצאן שגולל קין מיד הבל אחרי שהרגו. אמנם משה לא רצה לקבל ממנו את 'הגזל' וליהנות ממנו לכן המשיך לקרוא לחם 'צאן יתרו' (מאמר חיקוק ד"ה הרמיעי מפאנו חלק ג פרק ט). וכנגד מה שהרג קין את הבל (ליקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה יבא הרועים ויגשמו, 'שאלך הקדוש' פרשת שמות ג, א ד"ה ויתכן בשום) וקיבלו בסבר פנים יפות בביתו, האכיל והשקה אותו (ספר הגלגולים להארי"י ז"ל פרק לג ד"ה והנה כי בזה תבין). ועל מה שאמר קין "אין דין ואין דיין" (ראה 'יתרוס' ינתני בראשית יח, ט) יתרו הביא למשה את עצת מניו הדיינים (ראה שמות יח, יג-כז) (ליקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת יתרו ד"ה יקח יתרו, 'שמן הטוב' תחילת פרשת יתרו דף לה ע"א על הפסוק 'וישמע יתרו'). וכנגד מה שכפר קין בדעת עליון ואמר "הֲשֹׁמֵר אֲחִי אֲנִי" (בראשית ד, ט) אמר יתרו "עֲתָהּ יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה מִכָּל הָאֱלֹהִים" (שמות יח, יא). וכנגד מה שהביא קין קרבן לה' מהדבר הגרוע, הביא יתרו מהמשובח ביותר שנאמר "וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָנוֹ מִיִּשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה עֲלֵה וּפְחָיִים אֶלְתֵּיהֶם" (שמות יח, יב) (שמן הטוב וקוץ אהרן בחלק שמן החרב לר' שלמה אוהב תחילת פרשת יתרו דף לה ע"א על הפסוק 'וישמע יתרו' וע"י"ש עוד בזה).

ואף שכל חלקי קין שהם 'נפש' רוח' ו'נשמה' התחייבו הריגה, לא היה צריך להישפך דמו של יתרו שבו היתה נשמת קין כי כבר נשפך דמו על ידי ברית המילה שעשה כשהתגייר (עמודה שבעה לר' בצלאל הדרשן עמוד רביעי סימן כא-ד"ה ועד לשוא). ותיקונו של קין היה בגלגול יתרו כפי שכבר נאמר לקין "כִּי שְׁבַעְתִּים יִקָּם קַיִן" (בראשית ד, כד), כלומר תיקונו וקמתו תהיה על ידי חיבור משה ויתרו שכל אחד הוא בעל שבע שמות שהרי 'משה' נקרא 'ירד' 'אבי-גדור' 'חברי' 'אבי-שוכו' 'יקותיאלי' 'אבי-זנוח' 'משה' (ראה ג"מ מגילה דף יג ע"א), ו'יתרו' נקרא 'יתרי' 'יתרו' 'חובבי' 'בן' 'רעואלי' 'פוטיאלי' 'קני' (ראה 'מכילתא לרשב"י פרשת יתרו אות א). וזאת הכוונה "שְׁבַעְתִּים יִקָּם" – שקין תהיה לו קימה על ידי בעלי שתי שביעות של שמות (שער הפסוקים להארי"י ז"ל בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם' ד"ה והנה כ"ה). וזאת הכוונה שבבעתים ע"י"ש עוד).

רוחו של קין התגלגלה בקורח ושם בא קין על עונשו על ידי משה

בשעה שמשה רבינו הרג את האיש המצרי, נולד קורח (מגיד מישרים' פרשת שמות מהדורא ברא ד"ה אור) כאשר חלק 'הרוח' של קין התגלגלה בו (שער הפסוקים להארי"י ז"ל בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם קין'). וזה מה שאמר רבותינו שקורח "לקח מקח רע לעצמו" (ראה מג' סנהדרין דף קט ע"ב) שכונתם שלקח את רוחו של קין מצד הרע שבו (שער הפסוקים פרשת בראשית על פסוק 'כי שבעתים יקם' ד"ה והנה כאשר). לכן גם נרמזה תיבת 'קין' בשמו – "קָרַח בֶּן יִצְחָר" (במדבר ט, א) (מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו פרשת בראשית ד"ה עד ויטור משה, 'שער הפסוקים פרשת בראשית על פסוק 'כי שבעתים יקם' ד"ה והנה כאשר). ומטעם זה קורח עשה מחלוקת גדולה, כי הוא חזר לסורו (ש"ל"ה הקדוש' תורה שכתבת פרשת קרח ד"ה ועתה נבוא לבאור). ובכלל זה גם נחלק על משה בענין צפורה ובטענה שהיא אשתו ולא אשת משה, כשם שקין חלק עליה בעת היותה תאומתו של הבל. וזה סוד כוונת רבותינו שחשדו אז את משה רבינו באשת איש (ראה 'במדבר רבה' כ, כ) (מדרש אליהו למחבר ישבט מוסרי' פרשת בראשית על הפסוק 'שבעתים יקם' ד"ה והנה כאשר).

משה רבינו ידע שהוא בא לעולם על מנת לנקום את דמו של הבל מקורח שהוא גלגולו של קין. לכן אמר משה על קורח "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת יִדְעוּן כִּי יְהוָה שֶׁלְחָנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מִלְּבִי: אִם כְּמוֹת כָּל הָאֲדָם כָּל הָאֲדָם יִמְתּוּן אֵלֶּה וּפְקַדְתָּ כָּל הָאֲדָם יִפְקֹד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שֶׁלְחָנִי: וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְצָתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם כָּל אֶשְׁרָו לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעָתֶם כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת יְהוָה" (במדבר טו, כח-ל). כלומר משה אמר שאם הם ימותו כ"כ הָאֲדָם" על מיטתם אז זה סימן ש"יהו"ה שֶׁלְחָנִי" בגלגול בעולם הזה שלא לצורך. אך "אם בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְצָתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם" כשם שבלעה האדמה את דמיו של הבל אחיו של קין, אז ייודע "כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת יְהוָה" בגלגולם הקודם. וכן היה שנאמר "וַיִּתְפַּח הָאֲרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם" (במדבר טו, לב) (דברי שלמה לר' שלמה בן יחיאל מסופיא סוף פרשת קרח דף פ ע"ב ד"ה או אפשר לפרש).

וכמו שהריגת האיש המצרי היתה על ידי משה גלגולו של הבל בהיותו במצרים כך גם בליעת קורח באדמה היתה דווקא על ידי משה רבינו (עמודה שבעה עמוד שני סימן א ד"ה ובה יתבאר), כי "שֶׁפֶךְ דָּם הָאֲדָם בְּאֲדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ" (בראשית ט, ו) כלומר בסוד הגלגול צריך שדם הרוצח "ישפך" על ידי אותו "הָאֲדָם" שנשפך דמו קודם, כך שההרוג הורג את הרוגו (ספר 'ציוני' לר' מנחם ציוני פרשת קרח ד"ה קרח אבאר). וכשם שהאדמה פתחה את פיה ובלעה את דמו של הבל, כך גם היה ראוי לקורח להיבלע באדמה (עמודה שבעה עמוד שני סימן א ד"ה ובה יתבאר) מדה כנגד מדה (מאירת עינים' פרשת בראשית ד"ה עד ויטור משה, ספר 'ציוני' פרשת קרח ד"ה קרח אבאר). ה' יראנו נפלאות מתורתו, אמן.

קוראים יקרים! בואו לעזור לנו במימון הדפסת העלון!
אפשר להעביר תרומות להדפסת העלון בכל עמדת "נדריים פלוס" לרשום קופת 'מטעמי תורת חיים'. וכן ניתן לשלוח על אמצעי תרומה טספים בטלפון 052-7675933 או במייל alon.torat.haim@gmail.com

<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה רוח בת אפרים לייב וחנה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>